

İş Kazası ve Meslek Hastalığı İle İlgili Diğer Yargıtay Kararları

T. C. YARGITAY

Hukuk Genel Kurulu 2004/21-529 E.N , 2004/527 K.N.

İlgili Kavramlar

İŞ KAZASI

TESPİT DAVASI

Özet

SİGORTALININ, İŞ YERİNDE ÇALIŞMAKLA İKEN KALP KRİZİ GEÇİREREK ÖLÜMÜ, 506 SAYDI YASANIN 11. MADDESİNDE GÖSTERİLEN "SİGORTALININ İŞYERİNDE BULUNDUĞU SIRADA MEYDANA GELME" HALİNE UYGUN BİR OLAY OLDUĞU GİBİ; AYNI MADDEDE DÜZENLENEN "İŞVEREN TARAFINDAN YÜRÜTÜLMEKTE OLAN İS DOLAYISIYLA MEYDANA GELME" KOLİNE DE UYGUN OLUP; İŞ KAZASI SAYILMASI GEREKİR.

İçtihat Metni

Taraflar arasındaki "tespit" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; (Ankara Altıncı İş Mahkemesi)nce davanın reddine dair verilen 19.11.2003 gün ve 2001/515-2003/1112 sayılı kararın incelenmesi davacı ve davalı SSK vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 21. Hukuk Dairesinin 12.4.2004 gün ve 2004/501-3531 sayılı ilamı ite; {...1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillere, hükmün dayandığı gerektirici nedenlere göre davalı Kurumun tüm, temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Dava, zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması gerektiğinin tesbiti istemine ilişkin olup, olayın işyerinde oluştuğu konusunda taraflar arasında uyuşmazlık yoktur. Uyuşmazlık davacı murisinin kalp krizi sonucu ölümünün iş kazası sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasa! dayanağı 506 sayılı Yasanın 11-A maddesidir. Anılan maddeye göre, iş kazası, sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır. Başka bir anlatımla yukarıda sözü geçen Yasanın 11 -A-a ve b maddelerine göre, zararlandırıcı sigorta olayının sigortalının işyerinde bulunduğu ve işveren tarafından yürütölmekte olan iş dolayısıyla işverenin emrinde meydana gelmesi halinde, iş kazası sayılmasında yasal zorunluluk olduğu açıktır. Dava konusu olay davacının elektrikçi olarak görevini yürüttüğü ve işyerinde bulunduğu sırada meydana gelmiştir. Davacı işyerine ait lokalde elektik arızasını gidermek için görevli olarak bulunduğu sırada kalp krizi neticesi ölmüştür. Bu durumda meydana gelen olayın iş kazası sayılmasında yasal zorunluluk olduğu açık iken, mahkemece; Hacettepe Üniversitesi Tıp Faköltesi'nden alınan rapor gerekçe gösterilmek suretiyle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz ifrazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden: Davacı vekili ve davalı SSK vekili.

Hukuk Genel Kurulunca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

1.Davalı SSK vekilinin ilk karara yönelik temyiz itirazları Özel Dairece değerlendirilip, temyiz istemi reddedildiğinden direnme kararını temyizde hukuki yaran yoktur. Bu nedenle temyiz dilekçesi reddedilmelidir.

2.Davalı vekilinin temyizine gelince;

Dava, zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası olarak kabulü gerektiğinin tespiti istemine ilişkindir.

Sigortalı işçi Yusuf, 2.10.2000 günü işyerindeki işçi lokalinin elektrik arızalarının giderilmesi çalışması sırasında kalp krizi geçirerek hayatını kaybetmiş; Kurumca bu olay iş kazası olarak kabul edilmediğinden, ölenin hak sahibi davacı tarafından eldeki dava açılmıştır.

Davalı SSK ve işveren vekilleri davanın reddini savunmuşlardır.

Mahkemece; doktorlardan oluşan bilirkişi kurulundan atanan rapora dayanılarak olay iş kazası olarak kabul edilmemiş; dava reddedilmiştir. Davacı ve davalı SSK vekillerinin temyizi üzerine Özel Daire SSK vekilinin temyiz istemlerinin reddine, davacı vekilinin temyiz istemlerinin ise kabul edilerek olayın iş kazası sayılması gerektiğini ifadeyle hükmün bozulmasına karar vermiştir.

Mahkemenin önceki kararda direnmeye Miskin hükmü davacı ve davalı SSK vekillerince temyiz edilmiştir.

Ölenin sigortalı işçi olduğu ve zararlandırıcı sigorta olayının işyerinde ve işverence verilen işin yapılması sırasında gerçekleştiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Direnme yoluyla Hukuk Gene) Kurulu önüne gelen uyuşmazlık işyerinde çalışma sırasında meydana gelen kalp krizi sonucu ölümün iş kazası olarak kabulünün olanaklı olup olmadığı noktasında toplamaktadır.

Çekişmenin çözümlenmesi için, öncelikle, hangi olayın iş kazası olduğunun saptanmasında başvurulacak yasal dayanakların ve uygulanacak ilkelerin ortaya konulmasında yarar vardır.

Hemen ifade edilmelidir ki, "iş kazası" yasada tanımlanmamış; ancak bir kazanın hangi "hal ve durumlarda" iş kazası sayılacağı "yer ve zaman" koşullarıyla sınırlanarak belirtilmiştir.

Konuya ilişkin yasal düzenleme, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun "İş Kazası ve Meslek Hastalığının Tarifi" başlıklı 11. maddesinde yer almakta ve bu maddenin iş kazasına ilişkin (A) fıkrasında aynen;

"A) İş kazası aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır.

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,

c) Sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında....."

denilmektedir.

Açıklanan bu madde hükmüne göre, iş kazası; maddede sayılı olarak belirtilmiş hal ve durumlardan herhangi birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır.

Gerek uygulama ve gerek öğretide açıkça kabul edildiği ve madde metninden de anlaşıldığı üzere bu maddede sayılan haller örnekleme niteliğinde değil, sınırlayıcı niteliktedir. Bu hallerden birine girmeyen sigorta olayı iş kazası sayılamaz. Sayılan bu hallerin birlikte gerçekleşme koşulu bulunmayıp, herhangi birinin gerçekleşmiş olması gerekli ve yeterlidir.

Eş söyleyişle, iş kazası hukuksal nitelikte bir olay olup, bu olayın yukarıda açıklanan yasa maddesinde sınırlan din I an ve belirtilen hallerden herhangi birinin oluşmasıyla ortaya çıkması gerekir.

Yeri gelmişken, iş kazasının unsurları üzerinde de kısaca durulmalıdır. Bunlar şöyle sıralanabilir Kazaya uğrayan 506 sayılı Kanun anlamında sigortalı sayılmalı; bu sigortalı bir kazaya uğramalı ve uğranılan kaza 506 sayılı Kanunun yukarıda ayrıntısı açıklanan 11. maddesinin (A) fıkrasında sayılan hal ve durumlardan birinde meydana gelmeli; sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan bir olay biçiminde gerçekleşmeli; bu olay ile sigortalının uğradığı zarar arasında uygun illiyet (nedensellik) bağı bulunmalıdır.

Hemen ifade etmek gerekir ki, yasanın iş kazasını sigortalıyı zarara uğratan olay biçiminde nitelendirmiş olması illiyet (nedensellik; bağı) iş kazasının bir unsuru olarak ele almayı gerektirmiştir. Ne var ki, burada aranan "uygun illiyet (nedensellik) bağı" olup, bu da yasanın aradığı hal ve durumlardan herhangi birinde gerçekleşme olgusu ile sonucun birbiriyle örtüşmesi olarak anlaşılmalı, yasada olmadığı halde, herhangi başkaca kısıtlayıcı bir koşulun varlığı aranmamalıdır.

Kısacası; anılan yasal düzenleme, sosyal güvenlik hukuku ilkeleri içinde değerlendirilmeli; maddede yer alan herhangi bir hale uygunluk varsa zararlandırıcı sigorta olayının kaynağının işçi olup olmaması ya da ortaya çıkmasındaki diğer etkenlerin değerlendirilmesinde dar bir yoruma gidilmemelidir.

Somut olayda da; ölen sigorta! t-ışçı, bir başka işçi ile birlikte işyeri kapsamındaki işçi lokalinin tesisatını gözden geçirme ve tamir kân görevlendirilmiş; burada verilen işi yapmakta İken diğer işçinin malzeme alımı için ayrıldığı bir sırada bayılarak yere düşmüş ve ambulansla hastaneye götürülürken

yolda hayatını kaybetmiştir. İşverence iş kazası bildirimi yapılmamış, hastanece doldurulan istatistik formunda sigortalının ölüm nedeni miyokard enfarktüs olarak gösterilmiştir. Davalı Kurum da, ötenin hak sahiplerinin iş kazasına yönelik istemlerini reddetmiştir.

Ne var ki, bir olayın kurum ya da işveren açısından iş kazası olarak kabul edilmemiş olması, harici etkenlerle veya aniden ortaya çıkıp çıkmaması, yasanın açık hükmü karşısında olayın iş kazası sayılmamasını gerektirmeyecektir. Zira; yasada açıkça ifade edildiği üzere, zararlandırıcı sigorta olayının, yasada sayılan hal ve durumlardan herhangi birisinde gerçekleşmiş olması, gerekli ve yeterlidir.

Daha açık ifadeyle; sigortalının, işyerinde çalışmakta iken kalp krizi geçirerek ölümü, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 11. maddesinin (A) fıkrasının (a) bendinde gösterilen "Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelme" haline uygun bir olay olduğu gibi, aynı maddenin (b) bendinde yer alan "işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla meydana gelme" haline de uygun olup; iş kazası sayılması gerekir. Maddede, başkaca bir şart ya da kısıtlamaya yer verilmemiş olduğundan, yasada olmayan bir kısıtlamanın yorum yoluyla getirilmesine de olanak yoktur.

Mahkemece, yukarıda ve bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak ve olay iş kazası sayılmak gerekirken, aksine düşüncelerle, olayı iş kazası saymayan rapor gerekçe alınarak önceki kararda direnilmesi ve davanın reddedilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedence titrerime karar bozulmalıdır.

Sonuç: 1. Davalı SSK vekilinin temyiz dilekçesinin yukarıda (1). bentte açıklanan nedenlerle reddine, harçtan muaf olduğundan harç alınmasına yer olmadığına,

2. Davacı vekilinin temyiz itirazlarının yukarıda (2). bentte açıklanan nedenlerle kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK.nun 429. maddesi gereğince (BOZULMASINA). istek halinde temyiz peşin harcının geri verilmesine, 13.10.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

T. C. YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E:1995/10-588 K:1995/799 T:11/10/1995

ÖZET

Sigortalı (davacı), davalı işyerinin boya ünitesinde zehirli gazlara maruz kalarak çalışmıştır. Daha sonra inşaat şirketinde çalıştığı ve hastalık nedeniyle sigortalıdaki iş kaybının % 100 olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Meslek hastalığının ortaya çıktığı sırada çalıştığı inşaat şirketinde böyle bir hastalığın meydana gelme olasılığı yoktur.

Meslek hastalığının tespiti tıbbi bir konudur. Sağlıklı bir çözüme ulaşılabilmesi için sigortalıda meydana gelen hastalığın bir doktor, bir kimya mühendisi bir de işçi sağlığı uzmanından oluşturulacak bilirkişi heyetinden rapor alınarak belirlenmelidir. Ayrıca % 100 maluliyet oluşturan etkenlerin

sigortalının tüm çalıştığı işyerinin niteliği ve bu işyerindeki çalışma ortam ve koşulları gözönünde tutularak tesbit edilir.

Diğer taraftan, nev'i değiştirme halinde yeni şirket, eskisinin devamıdır (TTK.m.152). Aynı Kanunun 151. maddesine göre de, iki şirket birleşirse, ortadan kalkan şirketin hak ve borçları kalan şirkete veya yeni kurulan şirkete geçer. Keza BK.nun 180. maddesinde de bir işletmenin diğeriyle birleşmesi ve şeklinin değiştirilmesi halinde devam eden şirket veya işletme, kalkan şirket veya işletmenin borçlarından sorumlu olur. Davalı şirket (işyerinin) devrinin niteliği, ticaret sicilinden dosyası getirtilerek, gerçek durum saptandıktan sonra sorumlu tutulup tutulamayacağına karar verilmesi gerekir. Bu yön üzerinde durulmadan davanın ayrıca husumet yönünden reddi doğru değildir.

Taraflar arasındaki "rücu tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; (Kartal Birinci İş Mahkemesi)'nce davanın reddine dair verilen 2/11/1993 gün ve 1992/42 esas, 1993/312 karar sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay Onuncu Hukuk Dairesi'nin 24/10/1994 gün ve 1994/12310-17953 sayılı ilamı ile; (...Kurum'un meslek hastalığı sonucu, sigortalıya bağlanan gelirlerin rücu geri alınmasına ilişkin istemi, mahkemece sigortalının, işyerinden ayrıldığı sırada meslek hastalığı saptanmaması nedeniyle yerinde bulunmamıştır.

Gerçekten meslek hastalığına yakalanan sigortalının davalı işyerinden 1967-1982 yılları arasında çalıştığı ve 1984-1987 yılları arasında da başka bir işyerinde çalışmasını sürdürdüğü ve 1987 yılında da meslek hastalığına yakalandığı dosyadaki belgelerden anlaşılmaktadır. Şu duruma göre, dava konusu sigortalının meslek hastası olduğu yolunda bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Öncelikle sigortalının, meslek hastası olduğunun kabul zorunluğu vardır. Uyuşmazlık, davalı işverenin sigortalıda oluşan meslek hastalığı ile ilgisi ve kusur durumuna ilişkindir. Bu yönden ise yöntemince, meslek hastalığı konusunda uzman tıp elemanı, kimya mühendisi ve iş güvenliği uzmanından oluşan heyetçe bir rapor dosyasında bulunmamaktadır. Gerçekten mahkemece, belirtilen türden bir inceleme yapmak ve davalı işyerinde yapılan işin niteliğine göre işyeri koşulları da gözönünde tutularak bir rapor düzenlemek, davalı işyeri ile çıkan hastalık arasında uygun neden-sonuç bağı saptamak ve hastalığın Sosyal Sigortalar Sağlık Tüzüğünde gösterilen yükümlülük süresinde oluşup oluşmadığını belirlemek, ayrıca ikinci işyerinin dahi kusuru olup olmadığını tartışmak ve sonuçta davalı işverenin kendisine düşen sorumluluğunu açıkca ortaya koymak gerekirken eksik inceleme ile davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır...) gerekçesiyle bozularak, dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Temyiz Eden: Davacı vekili

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Taraflar arasındaki uyuşmazlık, rücu davasına konu meslek hastalığının oluşmasında davalının kusurlu olup olmadığı, davalıya ait işyerinin çalışma ortamı ile sigortalıda meydana gelen meslek hastalığı arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığı ve olayda davalının sorumlu tutulup tutulmayacağı noktalarında toplanmaktadır.

Dosya içeriğine göre; sigortalı Hüseyin'in 2/11/1967- 1968/IV. dönemi P..... Panjur San. A.Ş. işyerinde çalışırken, bu işyerinin, A..... Al.Panjur San. A.Ş.ne dönüştüğü, davacı işçinin de bu işyerinde çalışmasını sürdürdüğü ve bu işyerinin halen P..... Profil Sanayii ve Ticaret A.Ş. olarak çalışmasına devam ettiği tartışmasızdır.

Yine, 25/1/1985 tarihinde A..... Al.Panjur A.Ş.nin el değıştirdiği, sigortalının 1982/1 dönemi dahil, işyerinde "Dış Jaluzi İmalatı" işinde çalıştırıldığı ve bu ünite de püskürtme boya işlerinin yapıldığı da çekışmesizdir.

Davacı işçi, 1982-1984 devresinde serbest çalışmış, 1/9/1984 - 28/2/1985 devresinde İ..... İnşaat Şirketinde çalışmaya devam ederek, 1/3/1985 ila 30/9/1985 tarihleri arasında K..... İnşaat İşyerinde 1/11/1985 - 31/3/1986 tarihleri arasında İ..... İnşaat İşyerinde, 1/4/1986 - 31/12/1987 tarihleri arasında ise İ... İnşaat Pendikburnu işyerinde çalışmasına devam etmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi ve Mesleki Rehabilitasyon Merkezi'nin 21/12/1989 tarihli yazısına göre; davacı işçi (A-21,a) benzen ve homologları ile husule gelen intoksikasyona bağlı trombositopeni - jökepeni hastalığına, 15/9/1987 tarihinde musap olmuştur. Belirtilen hastalığın meslek hastalığı sayıldığı ve kazanma gücünde % 100 oranında azalmaya yol açtığı belirlenmiş ve davacının meslek hastalığından çalışma koşulları itibariyle halen P..... Profil Sanayi ve Ticaret A.Ş. olarak faaliyetine devam eden A.... Al. A.Ş.nin sorumlu olduğunu vurgulamıştır.

506 sayılı Yasanın 11/B maddesinde, meslek hastalığı; "sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre, tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, sakatlık veya ruhi arıza halleridir" şeklinde tanımlanmış ve bu Yasaya göre tesbit edilmiş olan hastalıklar dışında herhangi bir hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmaması üzerinde çıkabilecek uyuşmazlıkların Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nca karara bağlanması öngörülmüştür. Keza, Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü'nün Meslek Hastalıkları Bölümünde yer alan 63/2. maddesinde; "Herhangi bir meslek hastalığının klinik ve labaratuvar bulgularıyla kesinleştiği ve meslek hastalığına yol açan etkenin işyeri incelemesi ile kanıtlandığı hallerde, meslek hastalıkları listesindeki yükümlölük süresi aşılmış olsa bile, söz konusu hastalık Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu'nun onayı ile meslek hastalığı sayılabilir" hükmü getirilmiştir.

Meslek hastalıkları listesinin, benzen (benzol), (benzen ve homologları, toluen, ksilen vb) bölümünde de hipoplazik veya oplazik ilerleyici ağır tipte anemi için yükümlölük süresi üç yıl, lokozlar için yükümlölük süresi on yıl olarak gösterilmiştir.

Yukarıda da açıklandığı üzere, sigortalı 1967-1982/1 devresinde, davalı işyerinin boya ünitesinde zehirli gazlara maruz kalarak çalışmıştır. 1982-1984 devresinde serbest, 1984-1987 devresinde ise inşaat şirketinde çalıştığı ve hastalık nedeniyle sigortalıdaki iş kaybının % 100 olduğu da uyuşmazlık konusu değildir.

Keza sigortalının, 1967-1982 devresi çalışmaları sırasında tedaviler gördüğü fakat periyodik muayenelerinin yapıldığına kayıtlarda rastlanmadığı cevap yazıları içeriğı ile belirlenmiştir.

Davacı işçinin malölüyet durumu 1987 yılında tesbit edilmiştir. Mahkemenin, "Meslek hastalığı üç yıllık yükümlölük süresi geçtikten sonra ortaya çıkmıştır" şeklindeki gerekçesi yukarıda belirtilen açıklamalara, 506 sayılı Yasanın 11/B ve Meslek Hastalıkları Tüzüğü'nün, Meslek Hastalıkları Bölümü 63/1 ile Meslek Hastalıkları Listesindeki yükümlölük süreleri ve sigortalının meslek hastalığının niteliğı ve % 100 çalışma gücü kaybı gözönünde tutulduğunda dosya içeriğıne uygun bulunmadığı çok açık bir olgudur.

Hastalığın nev'i ve maluliyet oranı nazara alındığında, davacının meslek hastalığının ortaya çıktığı sırada çalışmakta olduğu inşaat şirketinde böyle bir hastalığın meydana gelme olasılığının bulunmadığı da aşikardır.

Meslek hastalığının tesbitinin öncelikle tıbbi bir konu olduğunda duraksama olmayıp bunu belirleyecek bilirkişilerin konunun uzmanı olmalarında zorunluluk vardır.

Oysa mahkemece, bir kimya mühendisinden alınan raporla yetinilmiştir. Halbuki olayda sağlıklı bir çözüme ulaşılabilmesi için sigortalıda meydana gelen hastalığın; bir doktor, bir kimya mühendisi veya kimyager ve bir de iş güvenliği- işçi sağlığı uzmanından oluşturulacak bilirkişi heyetinden rapor alınarak belirlenmesi icap eder. Kimya mühendisi tıp doktoru değildir. %100 maluliyet oluşturan etkenlerin sigortalının tüm çalıştığı işyerlerinin niteliği ve bu işyerlerindeki çalışma ortam ve koşulları gözönünde tutularak tesbit edilmelidir.

Diğer taraftan, mahkemenin red gerekçesinde; davalının işyerini 1985 yılında devir aldığı, bu nedenle hasım ve sorumlu olamayacağı görüşüne de yer verilmiştir. Ne var ki, iş yerinin 1967'de P..... Panjur Sanayi Limited Şirketi ismini taşıdığı, daha sonra ünvan değiştirerek A.... Al Panjur A.Ş. haline geldiği ve 25/1/1985 gününde de davalı P.... Profil Sanayi ve Ticaret A.Ş.ne devredildiği anlaşılmaktadır.

Nev'i değiştirme halinde yeni şirket eskisinin devamıdır (TTK.md.152). Aynı Kanunun 151. maddesine göre de, iki şirket birleşirse, ortadan kalkan şirketin hak ve borçları kalan şirkete veya yeni kurulan şirkete geçer. Keza, BK.nun 180. maddesinde de bir işletmenin diğerleriyle birleşmesi ve şeklinin değiştirilmesi halinde devam eden şirket veya işletme, kalkan şirket veya işletmenin borçlarından sorumlu olur hükmü yer almıştır. Ayrıca da mahkemenin davalı şirkete devrinin niteliğini, Ticaret Sicili Memurluğun'dan Ticaret Sicili Dosyasını getirmek ve gerçek durumu saptadıktan sonra davalının sorumlu tutulup tutulmayacağına karar vermesi gerekirken, bu yön üzerinde durmaksızın davanın ayrıca husumet yönünden reddine karar vermesi de doğru değildir.

O halde, usul ve yasaya uygun bulunmayan direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ : Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında ve yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı HUMK.nun 429. maddesi gereğince (BOZULMASINA), 11/10/1985 gününde oybirliği ile karar verildi.

T. C. YARGITAY

Hukuk Genel Kurulu

E. 1994/9-489 K. 1994/688 T. 16.11.1994

ÖZET

Sigortalı işçinin geçirdiği iş kazası sonucu, işverenden maddi ve manevi tazminat almış olması; bilahare ölmesi durumunda, kaza ile ölüm arasında uygun sebep sonuç bağlantısının bulunması kaydıyla, hak sahiplerinin manevi tazminat isteminde bulunmalarına engel değildir.

Somut olayda, işkazası ile ölüm olayı arasında müterafik illiyet bağları bulunmaktadır.

O itibarla da, yerel mahkemece sigortalı işçinin hak sahipleri lehine manevi tazminata karar verilmesi kural olarak doğrudur.

Taraflar arasındaki "tazminat" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; (Zonguldak Birinci İş Mahkemesi)'nce davanın kısmen kabulüne dair verilen 3.11.1993 ve 1992/111 E., 1993/1276 K. sayılı kararın incelenmesi taraf vekilleri tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi'nin 24.2.1994 gün ve 1993/15628- 1994/2860 sayılı ilamıyla; (... Davacıların miras bırakanı 1972 yılında geçirdiği iş kazası sonucu %98 oranında meslekte kazanma gücünü kaybetmiş ve bu kaza nedeniyle maddi ve manevi tazminatlarını almıştır. Daha sonra işlediği bir suç nedeniyle cezaevinde iken 1984 yılında ölmüştür.

Davacılar; ölümünden 9 yıl sonra, 1983 yılında açtıkları bu dava ile miras bırakanın iş kazasından doğan maluliyeti nedeni ile öldüğünü ileri sürerek manevi tazminat istemişlerdir.

Mahkemece, Adli Tıp Kurumu Birinci İhtisas Kurulu'ndan alınan raporda; "...iyi bir bakım ile 12 yıl hayatını devam ettirdiği ve komplikasyonlar gözlenmediği, bir olay nedeni ile cezaevinde kaldığı süre zarfında yeterli bakım ile ihtimam eksikliğinden gluteal ve sakrol bölge ile topuklarda yaralar meydana geldiği..." felçli kişide bakım ve ihtimam yetersizliğinden ölümüne neden olan yaraların oluştuğu, kaza ile ölüm arasında dolaylı illiyet bağı bulunduğu belirtilmiştir. Buna göre, kaza ile ölüm arasında uygun sebep-sonuç bağının bulunduğu söz edilemez. Böyle olunca davanın reddine karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü:

Sigortalı işçinin 1972 yılında geçirdiği iş kazası sonucu, %98 oranında meslekte kazanma gücünü kaybettiği ve bu iş kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminatlarını tamamen aldığı, 1984 yılında da, adam öldürme suçundan cezaevindeyken öldüğü tartışmasızdır. Hak sahipleri davacılar, işçinin geçirdiği iş kazası nedeniyle felçli durumda iken gerekli bakım özenden yoksun kalması sonucu, vücudunda meydana gelen yaralar neticesinde öldüğünü, ileri sürerek manevi tazminat isteğinde bulunmuşlardır. Yerel mahkeme ile Özel Daire arasındaki uyuşmazlık, işçinin uğradığı iş kazası ile, cezaevinde vuku bulan ölüm olayı arasında uygun sebep-sonuç bağının bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, sigortalı işçinin, geçirdiği iş kazası sonucu, işverenden maddi ve manevi tazminat almış olması, bilahare ölmesi durumunda, kaza ile ölüm arasında uygun sebep sonuç bağlantısının bulunması kaydıyla, hak sahiplerinin manevi tazminat isteminde bulunmalarına engel değildir.

Somut olayda, iş kazası sonucu felçli durumunda bulunan işçinin girdiği cezaevinde, yaşantısı itibariyle gerekli bakım, özen ve doktor tavsiyelerinden yoksun bir hayat sürdüğü kuşkusuzdur. Buradaki yaşamı süresince özel durumu itibariyle de, Doktor tavsiyelerine uygun davranmasının gerçekleştiremeyeceği açık bir olgudur. Kaldı ki bu yön 506 sayılı Kanunun maddesinde açıkça hükme bağlanmıştır. Ayrıca da Adli Tıp kurumu Birinci İhtisas Kurulu'nun 28 Mayıs 1993 günlü raporunda; "...işçinin kazaya bağlı olarak bacaklarda felç teşekkül ettiği, omurilik lezyonları iyileşmesi mümkün olmayan arızalardan olduğundan felç sekel olarak kaldığı, ancak iyi bir bakım ile 12 yıl hayatını devam ettirdiği ve komplikasyonlar gözlenmediği; bir olay nedeniyle cezaevinde kaldığı süre zarfında yeterli bakım ve ihtimam eksikliğinden gluteal ve sakral bölge ile topuklarda yaralar meydana geldiği ve bu yaralar

iyileşmeden hastahane de öldüğüne göre, yatma yaraları ve bunların komplikasyonlarından ölmüş olduğu" vurgulandıktan sonra "ölümüne neden olan yaralar, felçli kişide bakım ve ihtimam yetersizliğinden ileri geldiğinden, felce neden olan kaza ile, ölüm arasında dolaylı illiyet rabıtası bulunduğ u" belirtilmiştir.

Somut olayda, çekişmesiz bulunan maddi olgular gözetildiğinde işkzasası ile ölüm olayı arasındaki müterafik illiyet bağlarının bulunduğ unun kabulü gerekir.

O itibarla da, yerel mahkemece sigortalı işçinin hak sahipleri lehine manevi tazminata hükmedilmesi kural olarak doğrudur.

Ne varki, hüküm altına alınan tazminat miktarları yönünden olaydaki özellikler nazara alınarak hükme yönelik temyiz itirazları Özel dairece incelenmemiştir.

Bu durumda dosya, hükme yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için Dairesine gönderilmelidir.

S O N U Ç : Yukarıda açıklanan nedenlerle direnme kararı kural olarak yerinde ise de, hüküm altına alınan tazminat miktarına yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın, Dokuzuncu Hukuk Dairesine gönderilmesine, 16.11.1994 gününde oyçokluğu ile karar verildi.

T. C. YARGITAY

10. Hukuk Dairesi 2007/24085 E., 2009/3263 K.

HİZMET AKDİ

İSTİSNA AKDİ

İŞ KAZASI

SİGORTALILIK

ZORUNLU SİGORTALILIK

"İçtihat Metni"

Davacı vekili; 26.11.2000 günü meydana gelen kazanın iş kazası niteliğinde olduğ unun tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, istem aynen hüküm altına alınmıştır.

Hükümün, davalılar vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteklerinin süresinde olduğ u anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi T..... Ö..... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davalılardan R..... K..... ile davacı arasındaki anlaşma uyarınca, anılan davalıya ait olan evde parke döşeme ve cılalama işini yapmakta olan davacının, duvarda asılı seyyar lambayı yere düşürmesi

üzerine ampulün patlaması sonucu yerdeki selülozik tinerin de etkisiyle çıkan yangında yaralandığı, davacı ve faaliyetin yürütüldüğü eve ilişkin olarak 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu hükümlerine göre bildirim ve tescilin gerçekleştirilmediği anlaşılmaktadır.

Davanın temel yasal dayanağı olan 506 sayılı Kanunun “

“İş kazası ve meslek hastalığının tarifi”

” başlıklı 11’inci maddesinde iş kazası, söz konusu maddede belirtilen hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olay olarak tanımlanmış olup, inceleme konusu dava yönünden maddede ve tanımda belirgin bulunan ayrıcı özellik, kazaya maruz kalan kişinin “

“sigortalı”

” konumunda bulunmasıdır. Bu konuda, anılan Kanunun 2’nci maddesinde genel tarif yapılarak, bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanların bu Kanuna göre “

“sigortalı”

” sayılacağı belirtildikten sonra, 3’üncü maddesinde kimlerin bu Kanunun uygulanmasında sigortalı sayılmayacakları ve hangi kişiler hakkında da bazı sigorta kollarının uygulanmayacağı açıklanmıştır. Buna göre, kanunla kurulu emekli sandıklarına aidat ödemekte olanlar veya herhangi bir işverene hizmet akdiyle bağlı olmaksızın kendi nam ve hesabına çalışanlar sigortalı kabul edilmemektedir. Kanunun 5’inci maddesinde de; “

“işyeri”

”, bu kanunun uygulanmasında, 2’nci maddede belirtilen sigortalıların işlerini yaptıkları yerler olarak tanımlanmıştır. Diğer taraftan; 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun 24’üncü maddesinde ise, kanunla ve kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulu (diğer) sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan, herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan ticari kazanç veya serbest meslek kazancı dolayısıyla gerçek veya basit usulde gelir vergisi mükellefi olanlar ile gelir vergisinden muaf olanlardan Esnaf ve Sanatkar Sicili ile birlikte kanunlu kurulu meslek kuruluşuna usulüne uygun olarak kayıtlı olanların sigortalı kabul edileceği, sözü edilen diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına prim ödeyenlerin sigortalı sayılmayacağı açıklanmıştır. Belirtilmelidir ki, anılan düzenlemelerde yer alan “

“emekli sandıklarına aidat ödemekte olanlar”

” ibareleri, “

“başka sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olanlar”

” şeklinde anlaşılmalı, “

“sosyal güvenlik kuruluşları”

” ibarelerinin de aynı zamanda “

“sosyal güvenlik kanunları”

” terimlerini içerdığı kabul edilmelidir.

506 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayılmanın koşulları; hizmet akdine göre çalışma, sözleşmede öngörülen edimin (hizmetin) işverene ait işyerinde veya işyerinden sayılan yerlerde görülmesi, 3’üncü maddede belirtilen “

“sigortalı sayılmayan”

” kişilerden olunmamasıdır. Söz konusu Kanunda “

“hizmet akdi”

” tarifine yer verilmemiş ise de, gerek 4857 sayılı İş Kanununun 8’inci maddesinde iş sözleşmesi (hizmet akdi) tanımlanmış, gerekse Borçlar Kanununun 313 –

– 354. maddelerinde buna ilişkin düzenleme yapılmıştır. Borçlar Kanununda anılan sözleşme, “

“Hizmet akdi bir mukaveledir ki onunla işçi, muayyen veya gayri muayyen bir zamanda hizmet görmeği ve iş sahibi dahi ona bir ücret vermeği taahhüt eder.”

” şeklinde tanımlanmış, aksine hüküm bulunmadıkça, hizmet akdinin özel şekle tabi olmadığı belirtilmiş, ücretin, zaman itibarıyla olmayıp yapılan işe göre verilmesi durumunda da işçinin belirli veya belirsiz bir zaman için alınmış veya çalışmış olduğu sürece akdin “

“parça üzerine hizmet”

” veya “

“götürü hizmet”

” adı altında varlığını koruduğu açıklanmıştır. Vurgulanmalıdır ki, “

“ücret”

” unsuruna her ne kadar tanımda ve iş sahibinin borçları belirtilirken yer verilmiş ise de, 506 sayılı Kanunun sistematığı ve takip eden diğer maddelerin düzenleniş şekline göre, anılan unsurun sigortalı niteliğini kazanabilmek için zorunlu olmadığının kabulü gerekir. Baskın olan bilimsel ve yargısal görüşlere göre, hizmet akdinin ayırt edici ve belirleyici özelliği, “

“zaman”

” ile “

“bağımlılık”

” unsurlarıdır. Zaman unsuru, çalışanın iş gücünü belirli veya belirsiz bir süre içinde işveren veya vekilinin buyruğunda bulundurmasını kapsamaktadır ve anılan sürede buyruk ve denetim altında (bağımlılık) edim yerine getirilmektedir. Bağımlılık ise, her an ve durumda çalışanı denetleme veya buyruğuna göre edimini yaptırma olanağını işverene tanıyan, çalışanın edimi ile ilgili buyruklar dışında çalışma olanağı bulamayacağı nitelikte bir bağımlılıktır. Hizmet akdi, çoğu kez Borçlar Kanununun 355’inci maddesinde tanımlanan istisna akdi (eser sözleşmesi) ile karıştırılabilmekte, ikisinin ayırt edilebilmesi bazı durumlarda güçleşmektedir. Çalışan, iş gücünü belirli veya belirsiz bir zaman için çalıştırmanın buyruğunda bulundurmakla yükümlü olmayarak, işveren buyruğuna bağlı olmadan sözleşmedeki amaçları gerçekleştirecek biçimde edimini görüyorsa, sözleşmenin amacı bir eser meydana getirmekse, çalışma ilişkisi istisna akdine dayanıyor demektir. Hizmet akdinde ise çalışan, emeğini iş sahibinin emrine hazır bulundurmaktadır ve ücret, faaliyetin meydana gelmesinin sonucu için değil, bizzat yapılan faaliyetin karşılığı olarak ödenmektedir. Öte yandan; 313’üncü madde hükmünün açıklığı gereği, çalışanın kendi aletleri ile çalışması veya götürü hizmet sözleşmelerinde ücretin, yapılacak işe göre toptan kararlaştırılması olanaklı bulunduğundan, tarafların belli bir fiyat üzerinden anlaşmaları istisna akdinin varlığını göstermediği gibi, götürü sözleşmelerde, bir süre için hizmet etme borcunun mu, yoksa önceden belirlenmiş bir sonucun meydana getirilmesi borcunun mu yüklenildiğinin kuşkulu bulunduğu durumlarda, araştırma yapılarak tarafların amacı, durumu ve yaşam deneyimleri gözetilip hukuki ilişki saptanmalıdır.

Yukarıdaki açıklamalar ışığı altında inceleme konusu dava değerlendirildiğinde; mahkemece, taraflar arasında hizmet akdi ilişkisi kurulduğu gerekçesiyle istem kabul edilmiş ise de, toplanan kanıtlar ile yapılan inceleme ve araştırma hüküm kurmaya elverişli değildir. Bu bakımdan; davacının vergi ve meslek kuruluşu kaydının, 1479 sayılı Kanun kapsamında zorunlu sigortalı olarak tescilinin bulunup bulunmadığı, varsa süreleri araştırılmalı, taraflar arasındaki ilişkiyi bilen kişilerin tanık sıfatıyla bilgi ve görgüsüne başvurulmalı, belirlediği takdirde tüm tanık anlatımları arasındaki çelişkiler giderilmeli, dosya içerisinde yer alan kayıt ve belgeler dikkate alınarak, tanık beyanları da değerlendirilmek suretiyle tarafların kurdukları ilişkinin hukuki niteliği, aralarında “

“hizmet akdi”

” mi, “

“eser sözleşmesi“

“ mi olduğu veya davacının “

“herhangi bir işverene hizmet akdi ile bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan kişi”

” konumunda mı yer aldığı saptanmalı ve elde edilecek sonuca göre karar verilmelidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz önünde bulundurmaksızın, mahkemece, eksik inceleme ve araştırma sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davalılar vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

S O N U Ç: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davalı R....K.....’ya geri verilmesine, 12.03.2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

10. Hukuk Dairesi 2006/13420 E., 2007/1836 K.

SİGORTALININ KONTROL MUAYENESİ

"İçtihat Metni"

Davacılar, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla haksız olarak ödenmemiş olan meslek hastalığı gelirlerinden şimdilik 1.000.00 YTL'nin yasal faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini istemişlerdir.

Mahkeme, ilâmında belirtildiği şekilde davanın reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacılar Avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davacı, 1950 yılında EKİ'ye ait Armutcuk Bölgesinde işe başlamış, 08.06.1967 yılında Mesleki Hastalık Konseyinin raporu ile, pnömokonyoz meslek hastalığına tutulduğu anlaşılmış; %19 sürekli iş göremezlik oranı nazara alınarak 01.07.1967 tarihinden itibaren sürekli işgöremezlik geliri bağlanmıştır.

Davacı, SSK Bölge Müdürlüğüne verdiği 30.03.1990 tarihli dilekçe ile; sürekli iş göremezlik oranının arttığını, yeniden kontrol muayenesine tabi tutulmasını istemiştir. SSK Zonguldak Bölge Müdürlüğü 23.07.1990 tarihli yazıyı Zonguldak Hastanesi Baştabipliğine hitaben yazarak, davacının sürekli işgöremezlik oranının yeniden tespitini talep etmiştir. Hastane davacıyı çağırarak yerde, o sıralarda meslek hastalığına tutulduğunu, bunun tespitini isteyen Mustafa oğlu 1933 doğumlu Mehmet Ölmez'i çağırması ve bu kişi 23.07.1990 tarih ve 95970 sayı ile, Hastane Sağlık Kuruluna girmiş, hakkında 30.07.1990 ve M/1210 sayılı Sağlık Kurulu Raporu tanzim edilmiş , sürekli işgöremezlik oranı %0 olarak tespit edilmiştir.

Bu rapora dayanarak davacının sürekli işgöremezlik geliri 01.08.1990 tarihinde kesilmiştir. Gelirinin kesilmesi üzerine, davacı vekili; 04.01.1991 tarihinde sürekli işgöremezlik derecesinin Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruluna karara bağlanmasını istemiştir.

Davacı Zonguldak SSK'ya verdiği 26.03.1991 tarihli dilekçe ile; meslek hastalığı muayenesine ben gitmedim, 442759 sigorta sicilli bir başka Mehmet Ölmez'in dosyası ile benim dosyam karışmış, bu durumun düzeltilmesini istiyorum demiştir. Bu dilekçe üzerine Zonguldak Hastanesi Baştabipliği 08.07.1991 tarihinde SSK Genel Müdürlüğü Tahsisler Dairesi Başkanlığı'na yazdığı yazı ile; 30.07.1990 tarih ve M/1210 Sağlık Kurulu Raporu ve dayanağı C/2004-1 sayılı kararın Mustafa oğlu 442759 sigorta sicil no'lu Mehmet 'e ait olduğunu, iptalinin gerektiğini söylemiştir.

SSK Tahsisler Daire Başkanlığı, 01.05.1992 tarihinde SSK Zonguldak Sigorta Müdürlüğüne gönderdiği yazı ile, davacı vekilinin 04.01.1991 tarihli dilekçesi üzerine davacının dosyası SS Yüksek Sağlık Kuruluna gönderilmiştir. Sigortalının Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları ve Tüberküloz Anabilim Dalı Başkanlığına sevk edilerek düzenlenecek bilgi ve belgelerin SS Yüksek Sağlık Kuruluna iletilmesi istenilmiştir.

Bunun üzerine davacı vekilinin; müvekkilinin, sağlığının, iyi olmadığını, muayeneye gidecek parası bulunmadığını, Kuruma bir dilekçe ile bildirmesi üzerine, SS Yüksek Sağlık kurulu 26.01.2001 tarihli kararı ile; 30.07.1990 tarihli rapora göre, (Davacının yerine muayene olan bir başka Mehmet 'e ait) "pnömokonyoz meslek hastalığı yok" şeklinde oybirliği ile Sağlık Kurulu Raporu düzenlemiştir. Bundan sonra, davacı Zonguldak Göğüs ve Meslek Hastalıkları Hastanesinin 05.04.2002 tarihli raporu ile, 10.10.2001 tarihinden itibaren pnömokonyoz yönünden sağlam olduğu, malüliyetinin %0 olduğu tespit edilmiştir.

Bu arada davacı, dava devam ederken 02.12.2004 tarihinde ölmüştür.

Davacı, yukarıda izaha çalışıldığı üzere, haksız olarak 01.08.1990 tarihinde kesilen sürekli işgöremezlik gelirlerinden şimdilik 1.000.00 YTL'nin tahsilini istemiştir.

Mahkeme, yazılı gerekçe ile davanın reddine karar vermiştir.

Davacı ile aynı ad ve soyadı taşıyan, hatta doğum tarihleride aynı olan bir başka Mehmet 'in davacı yerine Zonguldak SSK hastanesinde muayeneye girmesinden ve adı geçen hastanenin 30.07.1990 tarihli raporu davacıya aitmiş gibi düzenlemesinden kaynaklanan nedenle davacının haksız ve hukuka aykırı şekilde sürekli işgöremezlik gelirin kesildiği dosya içeriği ile sabittir. Davacı, ilk defa Zonguldak Göğüs ve Meslek Hastalıkları Hastanesince sağlık kontrolüne tabi tutulmuş ve 05.04.2002 tarihli rapor ile, 10.10.2001 tarihinde pnömokonyoz yönünden sağlam olduğu, iyileştiği tespit edilmiştir. %19 sürekli işgöremezlik oranına göre bağlanan sürekli işgöremezlik geliri, bu rapora göre 10.10.2001 tarihinde kesilmesi gerekir. 506 Sayılı Kanunun 25.nci maddesine göre, davacı hakkında düzenlenmiş bir sağlık kurulu raporu bulunmadığı gibi, davacı vekilinin; SSK Zonguldak Sigorta Müdürlüğüne verdiği dilekçelerle, müvekkilinin sağlığının iyi olmadığını, maddi durumunun zayıf olduğunu bu nedenle kontrol muayenesine gidemeyeceğini söylemesi, kabul edilebilir bir özür niteliğinde görüldüğünden; gelirin kesilmesi kurumun yanlış işlemine dayandığından, sürekli işgöremezlik gelirin 10.10.2001 tarihinden önce kesilmesi hukuken mümkün değildir. Kaldı ki, davacının sürekli iş göremezlik gelirin kesildiği 01.08.1990 tarihinden 10.10.2001 tarihine kadar sürekli işgöremezlik gelirlerinin davalı kurum tarafından, davacıya ödenmesi gerekir.

Ne var ki, yapılan kontrol muayenesi sonucu 10.10.2001 tarihinde sürekli işgöremezlik geliri kesileceğinden, bu tarihten 5 yıl öncesine ilişkin gelirlerin davalı kurumun zaman aşımı def'i nedeniyle, istenmeyecektir. Mahkemece, 10.10.1996 - 10.10.2001 tarihleri arasındaki gelirlerin tahsiline karar verilmesi gerekirken, yazılı düşüncelerle ve yasal görülmeyen gerekçelerle davanın reddine karar verilmesi, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davacı vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA,temyiz harcının istek hâlinde davacılara iadesine, 12.02.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

10. Hukuk Dairesi 2006/16493 E., 2007/4738 K.

HİZMET AKDİ

İSTİSNA AKDİ

İŞ KAZASININ TESPİTİ

"ÖZET"

MEYDANA GELEN KAZANIN İŞ KAZASI SAYILABİLMESİ İÇİN, ÖNCELİKLE BİR HİZMET AKDİNE DAYALI ÇALIŞMANIN VARLIĞI GEREKİR. MAHKEMECE TARAFLAR ARASINDAKİ SÖZLEŞMENİN HİZMET AKDİNE Mİ YOKSA İSTİSNA AKDİNE Mİ DAYANDIĞI BELİRLENİP SONUCUNA GÖRE KARAR VERİLMELİDİR.

"İçtihat Metni"

Davacı, davalılardan işverene ait işyerinde 09.02.2000 tarihinde çalışmakta iken geçirdiği kazanın iş kazası olduğunun tespitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalılardan SSK avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Davacı, davalı işverenle, işverene ait bina garajının çatı onarımı ve Yeşilköy'deki inşaatın yapım işlerini yerine getirmek üzere anlaşarak çatı onarım işine başladığını, ancak aynı gün ve saatte çatıdan düşerek yaralandığını, sigorta müfettişince kazanın iş kazası sayılmadığını beyanla 09.02.2000 tarihinde meydana gelen kazanın iş kazası olduğunun tespitini istemiş; mahkemece davanın kabulüne karar verilmiş ise de;

506 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanların sigortalı sayılacağı belirtilmiştir. Anılan Kanun kapsamında sigortalı sayılmanın koşulları; hizmet akdine göre çalışma, sözleşmede öngörülen edimin (hizmetin) işverene ait işyerinde veya işyerinden sayılan yerlerde görülmesi, kanunda açıkça belirtilen sigortalı sayılmayacak kişilerden olunmamasıdır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 8. maddesinde "iş sözleşmesi" tanımına yer verilmiş ise de, her iki kanunun amacı, ortaya koyduğu ilkeler ve dayandığı hukuksal normlar farklılık gösterdiğinden, bu tanımın 506 sayılı Kanun yönünden bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Pozitif hukukumuzda hizmet akdi Borçlar Kanunu'nun 313. maddesinde tanımlanmış olup, her ne kadar tanımda "ücret" unsuruna yer verilmiş ise de, 506 sayılı Kanun'un sistematığı ve takip eden diğer maddelerin düzenleniş şekli, anılan unsurun sigortalı niteliğini kazanabilmek için zorunlu olmadığını ortaya koymaktadır. Baskın olan bilimsel ve yargısal görüşlere göre, hizmet akdinin ayırıcı ve belirleyici özelliği, "zaman" ve "bağımlılık" unsurlarıdır. Zaman unsuru, çalışanın iş gücünü belirli veya belirsiz bir süre içinde işveren veya vekilinin buyruğunda bulundurmasını kapsamaktadır ve anılan sürede buyruk ve denetim altında (bağımlılık) edim yerine getirilmektedir. Bağımlılık ise, her an ve durumda çalışanı denetleme veya buyruğuna göre edimini yaptırma olanağını işverene tanıyan, çalışanın edimi ile ilgili buyruklar dışında çalışma olanağı bulamayacağı nitelikte bir bağımlılıktır. Hizmet akdi, çoğu kez Borçlar Kanunu'nun 355. maddesinde tanımlanan istisna akdi (eser sözleşmesi) ile karıştırılabilmekte, ikisinin ayırt edilebilmesi bazı durumlarda güçleşmektedir. Çalışan, iş gücünü belirli veya belirsiz bir zaman için çalıştırmanın buyruğunda bulundurma yükümlü olmayarak, işveren buyruğuna bağlı olmadan sözleşmedeki amaçları gerçekleştirecek biçimde edimini görüyorsa, sözleşmenin amacı bir eser meydana getirmekse, çalışma ilişkisi istisna akdine dayanıyor demektir. Hizmet akdinde ise çalışan,

emeğini iş sahibinin emrine hazır bulundurmaktadır ve ücret, faaliyetin meydana gelmesinin sonucu için değil, bizzat yapılan faaliyetin karşılığı olarak ödenmektedir. Öte yandan, 313. madde hükmünün açıklığı gereği, çalışanın kendi aletleri ile çalışması veya götürü hizmet sözleşmelerinde ücretin, yapılacak işe göre toptan kararlaştırılması olanaklı bulunduğundan, tarafların belli bir fiyat üzerinden anlaşmaları istisna akdinin varlığını göstermediği gibi, götürü sözleşmelerde, bir süre için hizmet etme borcunun mu, yoksa önceden belirlenmiş bir sonucun meydana getirilmesi borcunun mu yüklenildiğinin şüpheli bulunduğu durumlarda, araştırma yapılarak tarafların amacı, durumu ve yaşam deneyimleri gözetilip hukuki ilişki saptanmalıdır.

Bu açıklamalar ışığı altında, inceleme konusu davada elde edilen bilgi, belge ve anlatımlar yeniden değerlendirilerek davacı ile davalı şirket arasındaki ilişkinin hukuki tanımı üzerinde durulmalı ve varılacak sonuca göre karar verilmesi gerekir.

O halde, davalı Kurum vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Sonuç: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), 27.03.2007 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1995/7796 K. 1995/8681 T. 23.10.1995

İŞ KAZASININ TESBİTİ

OLAYIN OLUŞ ŞEKLİ

ÖZET

İşveren vekili durumunda olan ve işverenin her türlü işlerini takiple görevlendiren kimsenin, olay günü izinli olmayıp görevli olduğunun saptanması halinde, uğradığı trafik kazasının iş kazası olarak kabulü gerekir.

(506 s. SSK. m. 14)

Davacı, Faruk'un ölümü ile sonuçlanan kazanın iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik h%okimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Davacı Meryem vekili, müvekkilesinin murisi ve eşi Faruk'un davalılardan B..... Giyim Sanayi Limited Şirketi işyerinde çalışmakta iken, 28.9.1993 günü işyerine ait ve Ankara 24. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 1993/919 esas sayılı davasına görevli gitmekte iken, trafik kazasına uğradığını belirterek olayın iş kazası olduğunun tesbitini istemiştir. Dosya içeriğine göre, sigortalı Faruk'un davalı işverene ait işyerinde 1.7.1993 tarihinden itibaren hizmet akti ile çalışmaya başladığı, işyerinde işveren vekili, görevli müdür gibi hizmette bulunduğu, ayrıca işverenin harici işlerini, adliyedeki işlerini de takip ettiği, olay günü işveren Ferudun'la birlikte aynı araçla Sıhhiye'deki adliye yakınına geldikleri, adliye tarafına, caddenin bir tarafından diğer tarafına birlikte geçerlerken, sigortalının trafik kazası sonucu öldüğü, olayın 28.9.1993 günü saat 9'da meydana geldiği, trafik olay zaptının, da bunu doğruladığı anlaşılmaktadır. Davalı işveren, sigortalının olay günü kendisi ile birlikte adliyeye gelmek için araca bindiğini, esas amacının kızının düğünü için kredi almak olduğunu ve görevli bulunmadığını savunmuştur. Dosyada bulunan sigorta müfettişinin raporu ve düzenlediği tutanağa göre, olayın iş kazası olduğu sonucuna varıldığı, diğer sigorta müfettişi ise, düzenlediği rapor ve eki tutanağa göre sigortalının kızının düğünü için kredi alma maksadıyla işverenle birlikte gittiği sonucuna vararak, iş kazası olmadığını bildirmiştir. Yine dosya içeriğine göre, duruşmada dinlenen davacı ve davalı tanıkları sigortalının işveren Ferudun'la aynı araçta Ankara Adliyesi'ne doğru birlikte gittiklerini bildirmişler, bunlardan davalı tanıkları Faruk'un kızının düğünü için kredi alma konusu olduğunu, onun için birlikte gitmiş olabileceğini belirtmişlerdir. Ancak, şahit ifadelerinden, kredi alınacak bankanın Yenimahalle'de olduğu ve öğleden sonra bu kredi için görüşüleceği anlaşılmaktadır. Sigortalı, olay günü izinli değildir. Bilakis görevlidir. Öğleden sonra Yenimahalle'deki bankadan kredi alınacak bir iş için gereksiz olarak işverenle sigortalının Ankara Adliyesi'ne, Sıhhiye'ye gelmesi düşünülemez. İşveren vekili durumunda olan kıymetli bir elamanın, hiçbir görevi yoksa adliyeye götürülmesi, sigortalının işverenin hertürlü dahili ve harici işlerine baktığı gözönünde tutulduğunda, olay günü görevli olduğunun kabulü zorunludur. Normal iş kuralları ve hayatın akış seyri de sigortalının görevli olduğu sonucunu gösterir. Bu itibarla olayın, 506 sayılı Kanunun 11. maddesine göre iş kazası olarak kabulü gerekirken, yazılı düşüncelerle davanın reddi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

S o n u ç : Temyiz edilen hükmün yukarda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 23.10.1995 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1990/7943 K. 1990/9851 T. 26.11.1990

İŞ KAZASI

ÖZET

Ölüm sebebinin; irinli menenjit olduğu, harici travma olayına rastlanmadığı, bu sonuç ile iş ve işyeri arasında illiyet bağının bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu halde, ağır ve tehlikeli işlerle çalışmaya elverişli bulunduğu dair işe giriş raporu alınmadan ve periyodik muayenelere tabi tutulmadan işte çalıştırılmasının mukavemetini kırması yüzünden hastalandığına göre, illiyet bağının oluştuğuna

ilişkin olup, maden mühendisi olarak tıbbi konularda uzmanlığı bulunmayan yetersiz bilirkişi raporuna dayanarak olayın iş kazası sayılması yasaya aykırıdır.

(506 s. SSK. m. 11)

Davacı, murisinin iş kazası sonucu öldüğünün tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalılar avukatlarınca temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteklerinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan ve temyiz konusu hükme ilişkin dava, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438. maddesinde sayılı ve sınırlı olarak gösterilen hallerden hiç birine uymadığından Yargıtay incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasına ilişkin isteğin reddine karar verildikten sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Davacı, murisi kocası sigortalı Aziz'in 4.12.1986 tarihinde işyerinde arkadaşının kullandığı gelberi aletinin sapının kafasına çarpmasıyla, kafa travmasına maruz kaldığını ve 10.12.1986 tarihinde de öldüğünü ileri sürerek, ölümün iş kazası sonucu meydana geldiğinin tesbitine karar verilmesini istemiş, mahkeme davayı kabul etmiş, hükmü davalılar temyiz eylemişlerdir.

Davacıya, maddi olayı kanıtlaması için yöntemince önel verilmiş ise de, 4.12.1986 tarihinde, işyerinde sigortalının kafasına gelberi sapı çarpması olgusu ve sigortalının böyle bir travma sonucu öldüğü vakası ispatlanmamıştır.

Aksine, sigortalının olay günü olarak belirttiği 4.12.1986 tarihinde, anlatılan biçimde bir olay cereyan etmediği 5-6/12/1986 günü işyerinde çalıştığı, 7.12.1986 tarihinde hastalık nedeniyle viziteye çıktığı, menenjit teşhisine ilişkin ilaçlar verildiği, 9.12.1986 tarihinde hastahaneye yattığı ve 10.12.1986 günü öldüğü, otopsi ve Adli Tıp Meclisi raporlarına göre, ölüm sebebinin irinli menenjit olduğu, harici travma olayına raslanmadığı, beyin yaygın iltihabından kaynaklanan hastalık nedeniyle ölümün gerçekleştiği, bu sonuç ile iş ve işyeri arasında illiyet bağı bulunmadığı anlaşılmış, sigortalının irinli menenjit hastalığına yakalandığı, işyeri dışında hastahanede öldüğü ortaya çıkmıştır. Bu durum karşısında, ağır ve tehlikeli işlerde çalışmaya elverişli bulunduğu dair işe giriş raporu alınmadan işe kabulü ve periyodik muayenelere tabi tutulmadan işte çalıştırılmasının mukavemetini kırması yüzünden hastalandığına göre illiyet bağının oluştuğuna ilişkin olup, maden mühendisi olarak tıbbi konularda hiç bir uzmanlığı bulunmayan yetersiz bilirkişi raporu hükme esas tutularak, olayın iş kazası sayılması ve bir an için bu mütalaa geçerli kabul edilse bile, 506 sayılı Kanunun 41. maddesinde yazılı rücu davasında geçerli olabileceğinin düşünülmemesi, usul ve kanuna aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalıların bu yönlere matuf temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

S o n u ç : Temyiz edilen hükmün yukarda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA) ve temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine, 26.11.1990 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1992/11899 K. 1993/4224 T. 22.4.1993

İŞ KAZASI NEDENİYLE ÖLÜM

TESBİT

ŞAHİT BEYANI

ÖZET

Davacılar iddiaların, sadece şahit beyanlarına dayandırdıkları gibi, mahkeme de kararını şahit beyanlarına dayandırmıştır. Şahitler ise, murisin işyerinde çalışma şekli ve süresi hususunda inandırıcı ve doyurucu herhangi bir beyanda bulunmadıkları gibi, hepsi sözbirliği ile murisin işveren tarafından görevlendirildiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir. Şahit beyanlarından başka dosyada karara esas alınabilecek bir bilgi, belge ve delil bulunmadığından, yetersiz şahit beyanlarına dayanılarak davanın kabulüne karar verilmesi doğru değildir.

(506 s. SSK. m. 11)

Davacı, murisinin davalılardan işverene ait işyerinde 1.12.1986 tarihinden 27.12.1986 tarihine kadar hizmet akdiyle geçen çalışmalarının ve ölümüne neden olan kazanın işkazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, bozmaya uyarak ilamında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalılardan Kurum avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimî tarafından düzenlenen raporla, dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

İşbu dava ile murisin mirasçıları, hizmet ve iş kazası davası açmışlarsa da daha önce aynı mahkemenin 1989/128 esasında kayıtlı dava dosyası ile aynı şekil ve mahiyette açılan dava, Dairemizce bozulup iade edildikten sonra takip edilmeyerek işlemiden kaldırılmıştır.

Bu dava ile de aynı istek yenilenmiş ve davacılar ilk davada ikame edilen delillerini bu davada da tekrar etmişlerdir.

Murisin trafik kazası sonrasında vefat ettiği tartışma dışıdır. Ancak, murisin davalı işverene ait lokantada hizmet akdi ile çalışıp çalışmadığı ve görevli olduğu sırada kazalanıp vefatının diğer bir anlatımla olayın bir işkazası olduğunun kabul edilip edilmeyeceği dava ve tartışma konusudur. Davacılar iddialarını sadece şahit beyanlarına dayandırdıkları gibi, mahkeme de kararını şahit beyanlarına dayandırmıştır. Şahitler ise, murisin işyerinde çalışma şekli ve süresi hususunda inandırıcı ve doyurucu herhangi bir beyanda bulunmadıkları gibi, hepsi sözbirliği ile murisin işverin tarafından görevlendirildiğini bilmediklerini ifade etmişlerdir. Şahit beyanlarından başka dosyada karara esas alınabilecek bir bilgi, belge ve delil bulunmamaktadır. Hal böyle olunca yetersiz şahit beyanlarına dayanılarak yazılı şekilde hüküm kurulması isabetsizdir.

Kaldı ki olay; 27.12.1986 tarihinde, saat 6.15'de, mevsime göre henüz karanlık var iken meydana gelmiş ve İçel Emniyet Müdürlüğü'nün cevabi yazısında da kazaya sebep olan aracın kayden Suphi adına kayıtlı olduğu anlaşılmıştır. Bu maddi olgular da iddianın aksi için karinedir.

Bütün bu anlatımlar karşısında; davacının haklılığını gösteren ve doğrulayan en ufak bir delile rastlamak mümkün değil iken, her hali ile tamamen mücerret bir iddiadan ibaret kalan davanın reddi gerekirken kabulü usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalı Kurum'un bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli, hüküm bozulmalıdır.

S o n u ç : Temyiz edilen hükmün yukarda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), 22.4.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1992/6593 K. 1992/7491 T. 29.6.1992

ÖLÜMÜN İŞ KAZASI SONUCU MEYDANA GELİP GELMEDİĞİNİN TESBİTİ

ÖZET

İş kazası olayı ile ölüm olayı arasında illiyetin saptanması için; ölen sigortalıya ait tüm röntgen tedavi ve teşhis, ameliyat ve sair ilgili belgeler ile dava dosyası da gözönünde tutularak travmatoloji uzmanlarından oluşan bir bilirkişi kurulundan ve gerektiğinde Tıp Fakültesi Konseylerinden ölümün iş kazası sonucu meydana gelip gelmediği yönünden evvelki raporu da irdelenecek şekilde rapor almak ve delilleri tümü ile değerlendirmek gerekir.

(506 s. SSK. m. 11)

Davacı, babası Hakkı'nın ölümü ile sonuçlanan kazanın işkazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, davanın reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla, dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Davacı Hanım vekili 19.2.1990 tarihli dava dilekçesinde, müvekkilinin babası Hakkı'nın davalılardan işveren A...Holding Anonim Şirketi işyerinde çalışırken 17.5.1986 tarihinde işkazası geçirdiğini ve kaza sonucu öldüğünün tesbitini istemiştir. Mahkemece, dava dosyasında bulunan Adli Tıp Kurumu Başkanlığı Birinci İhtisas Kurulu'nun 27.6.1990 tarih, At no: 8272/90313/3, Karar no: 1009 sayılı raporuna dayanılarak ölümün, beyindeki tümörün ameliyatı sonucu meydana geldiği belirtilerek reddedilmiştir. Sigorta müfettişinin 26.11.1987 tarihli raporu ve eki tutanağa göre, davacının murisi Hakkı'nın işverene ait işyerinde arkadaşları ile 400 Kg. olduğu söylenen demir kapıyı taşıırken ayağının boşluğa gelerek düştüğü, çok ağır olan kapının da Hakkı'nın üzerine düştüğü ve olayın işkazası olduğu tesbit edilmiştir. Sigortalının, çok ağır travmaya maruz kaldığı, baygın olarak Sosyal Sigortalar Kurumu İstinye Hastanesi'ne ve oradan da Okmeydanı'ndaki hastanesine kaldırıldığı, keza dosya içeriğinden anlaşılmaktadır. Mahkemenin hükme esas aldığı Adli Tıp İhtisas Kurulu raporunu

düzenliyen uzmanlar travmatoloji uzmanları değildirler. İşkazası olayı ile ölüm olayı arasında illiyet rabitası bulunup bulunmadığı yönünden bu rapor yetersizdir. Mahkemece yapılacak iş, ölen sigortalıya ait tüm röntgen, tedavi ve teşhis, ameliyat ve sair ilgili belgeler ile dava dosyası da gözönünde tutularak travmatoloji uzmanlarından oluşan bir bilirkişi kurulundan giderek gerektiğinde Tıp Fakültesi Konseylerinden ölümün işkazası sonucu meydana gelip gelmediği yönünden evvelki raporu da irdelenecek şekilde rapor almak, delilleri tümü ile değerlendirmek, sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Bu itibarla, noksan inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

S o n u ç : Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 29.6.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1991/15658 K. 1992/6893 T. 19.6.1992

İŞ KAZASI TESBİTİ

ÖZET

506 sayılı Kanunun 11/A-e maddesindeki amacın sigortalı işverenin aracısıyla işe getirilip götürülürken uğradığı olayları iş kazası saymak olmasına, yasa koyucunun işverenin aracısıyla işe getirtilip götürülenlere güvence sağlamayı düşünmesine, bu konuda toplu ve münferit taşımalar arasında bir ayarım gözetilmeyeceğine ve böyle bir ayırımın yasa koyucunun amacı ve sosyal güvenlik ilkelerine ters düşeceğine, toplu taşımaya güvence sağlanırken, münferit taşımaları dışlamanın lojik olamayacağı gibi, çoğun içinde azın da bulunacağı kuralıyla da bağdaşmayacağının kabulü gerekir.

(506 s. SSK. m. 11/A-e)

Davacı, müteveffa eşi (M.Ç.E.)'nin silahlı saldırı sonucu öldürülmesinin işkazası niteliğinde olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle sigortalının, işyerinin hem yazarı, hem de genel koordinatörü olmasına ve tanık beyanıyla anlaşılan çalışma düzenine göre, belli mesai saatlerine bağlı olmayıp, işine erken başlayıp geç saatlere kadar çalıştığı, işin ve görevin niteliği itibarıyla kendisine topluca işyerine getirip götürme kuralı

uygulanamayacağından, işverence, özel bir araç tahsis edilmesine ve bu araçla, evinden işyerine gidip gelmesine ve olay günü de evinden çıkıp işyeri H.....Gazetesi'ne gitmek üzere bu araca binip hareket etmek üzere iken teröristlerin silahlı saldırısı sonucu şoförüyle birlikte ölmesine, 506 sayılı Kanunun 11/A-e maddesindeki amacın; sigortalı işverenin aracıyla işe getirilip götürülürken uğradığı olayları işkazası saymak olmasına, yasa koyucunun işverenin aracıyla işe getirilip götürülenlere güvence sağlamayı düşünmesine, bu konuda toplu ve münferit taşımalar arasında bir ayırım gözetilemeyeceğine ve böyle bir ayırımın yasa koyucunun amacı ve sosyal güvenlik ilkelerine ters düşeceğine, toplu taşımaya güvence sağlanırken, münferit taşımaları dışlamanın lojik olmayacağı gibi, çoğun içinde azın da bulunacağı kuralıyla da bağdaşmayacağına ve bu düşüncelerle, toplu sözcüğünün, münferit taşımaları da kapsadığının kabulü gerekmesine göre sonucu itibariyle doğru olan hükmün (ONANMASINA), 19.6.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

E. 1991/12579 K. 1992/3624 T. 23.3.1992

İŞ KAZASI TESBİTİ

ÖZET

506 sayılı Kanunun 11. maddesinin A-a/b fıkrası gereği, sigortalının işyerinde çalışırken ve işverenin işini yaparken öldüğü sabit olduğuna göre ölümün işkazası sonucu meydana geldiğinin kabulü yerine, işyerinde sarhoş çalışırken öldüğünü gözönüne alıp olayın işkazası sayılmayacağına karar verilmesi doğru değildir.

(506 s. SSK. m. 11/A-a/b)

Davacı, murisi Adnan'ın davalılardan işverene ait işyerinde 29.11.1987-29.5.1989 tarihleri arasında ücret karşılığı işçi olarak geçen çalışmalarının ve ölümü ile sonuçlanan kazanın işkazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davacı ve davalılardan Sosyal Sigortalar Kurumu avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla, dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra, işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Davacılar vekili, müvekkillerinin murisinin, davalı Cemil'in mezbahane işyerinde 29.11.1987-29.5.1989 tarihleri arasında hizmet akti ile çalıştığını, 29.5.1989 günü kesim yaparken bıçağı bacağına kaçırıp kan kaybından dolayı öldüğünü, bu nedenle ölüm olayının iş kazası sonucu meydana geldiğinin tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, işverenin et ticaretine 13.7.1988 tarihinde başladığı vergi dairesinin yazısından anlaşıldığı için ölen kişinin 29.11.1987-29.5.1989 arası çalıştığının tesbitine, ancak sarhoş vaziyette kesim yaptığından ölüm olayının işkazası sayılamayacağına karar vermiştir. Ancak, dinlenen tanıklar,

murisin işveren hesabına haftada 2 gün kesim yaptığını söyledikleri halde, mahkemenin sürekli çalıştığı şeklinde hüküm kurması isabetsiz olup, bozma nedenidir. Ayrıca 2.10.1989 günlü müfettiş raporu ile ölümünün işkazası sonucu meydana geldiği ve işveren hakkında 506 sayılı Kanunun 10 ve 26. maddelerin uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Anılan Yasanın 11. maddesinin A-a/b fıkrası gereği, sigortalının işyerinde çalışırken ve işverinin işini yaparken öldüğü sabit olduğuna göre ölümün işkazası sonucu meydana geldiğinin kabulü yerine, işyerinde sarhoş çalışırken öldüğünü gözönüne alıp olayın işkazası sayılamayacağına karar verilmesi keza isabetsiz olup, bozma nedenidir.

Mahkemece yapılacak iş, toplanan delillere göre, ölümün işkazası sonucu meydana geldiğini kabul etmek ve tanık beyanlarını nazara alarak 29.11.1987-29.5.1989 arası ölen kişinin haftada azami 2 gün hizmet akti ile çalıştığının kabulünün karar vermekten ibarettir. Bu maddi ve hukuki olgulara aykırı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, tarafların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

S o n u ç : Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), 23.3.1992 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21. Hukuk Dairesi 2007/7560 E., 2008/858 K.

DAVA EHLİYETİ

İŞ KAZASI SONUCU MALULLÜK

TEMYİZ KUDRETİ

"İçtihat Metni"

Davacı, iş kazası sonucu maluliyetin tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalılar vekillerince temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi S..... N..... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

K A R A R

Dava ehliyeti, işinin kendisinin veya yetkili kılacağı bir temsilci vekil aracılığı ile bir davayı takip etme ve usuli işlemleri yapabilme ehliyetidir. Dava ehliyeti dava şartlarından olup davaya bakan hakim tarafından kendiliğinden göz önünde tutulması gerekir.

Temyiz kudretinden yoksun olan kişilerin medeni hakları kullanma ehliyeti ve dava ehliyeti yoktur.Temyiz kudreti olmayan kişiler taraf bulundukları davalarda kanuni temsilcileri tarafından temsil edilirler.

Davacının post-tramvatik hastası olması nedeniyle % 100 oranında sürekli iş göremezliğe uğradığı ve iş göremezliğin geçirilen iş kazası ile illiyeti bulunduğu, Adli Tıp 3. İhtisas Kurulu'nun 08.03.2006 tarihli, Adli Tıp Genel Kurulu'nun 19.10.2006 tarihli raporlarından açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim davacı iş kazasında beyin travması geçirmesi nedeniyle sürekli işgöremezliğin tesbiti için bu davayı açmıştır. Türk Medeni Kanunun 405.maddesi uyarınca "akıl hastalığı ve akıl zayıflığı nedeniyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken yada başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır" ve 413.madde uyarınca da kendisine bir vasi atanır.Vasi vesayeti altındaki kişinin taraf bulunduğu davalarda onu temsil eder. Ancak vasi yalnız vasi tayini kararı ile vesayeti altındaki kişiyi davada temsil edemez vasiinin vesayeti altındaki kişi adına dava açıp takip edebilmesi için Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından husumet izni verilmiş olması gerekir.

Somut olayda davalıların, tam ehliyetsiz olan davacının verdiği vekalet dayalı olarak vekil vasıtasıyla açılmıştır. Davacıya vasi tayin edildiğine ilişkin dosyada herhangi bir bilgi ve belge yoktur. Bu durumda yapılacak iş, davacıya bir vasi tayin ettirmek ve alınacak husumet izniyle davaya devam olunarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmek gerekirken yazılı şekilde dava ehliyeti bulunmayan davacının açtığı davanın sonuçlandırılması usul ve yasaya aykırıdır.

O halde, davalıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, bozma nedenine göre diğer temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına, temyiz harcının istek halinde davalı D..... A.Ş' ye iadesine, 24.01.2008 oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21. Hukuk Dairesi

2005/12943 E., 2005/3872 K.

MALULİYET ORANININ TESPİTİ

ÖZET

MALULİYETİN ARTIŞINA İLİŞKİN DAVACI İDDİASI DAHA ÖNCE KESİN HÜKME BAĞLANMAYAN YENİ BİR OLGU OLDUĞUNA GÖRE BU İDDİANIN 506 SAYILI YASANIN 109. MADDESİNDE ÖNGÖRÜLEN PROSEDÜR DOĞRULTUSUNDA ELE ALINMASI GEREKİR.

İçtihat Metni

Davacı geçirmiş olduğu kazanın iş kazası ile sakatlık durumunun maluliyet oranının tesbitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükümün davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimii tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Dava nitelikçe zararlandırıcı sigorta olayı sonucu % 42 oranında kesin meslekte kazanma güç kaybına uğrayan davacının yıllar içinde artan rahatsızlıklar nedeniyle mevcut maluliyet durumunun tesbiti istemine ilişkindir. Mahkemece Adli Tıp Kurumu 3. ihtisas kumrunun 30.6.2004 tarih ve 2611 nolu kararına dayanılarak % 47 oranında meslekte kazanma güç kaybı oranının mevcudiyeti tesbit edilmiş ise de bu sonuç usul ve yasaya uygun bulunmamaktadır. Gerçekten davacının uğradığı iş kazası sonucu % 42 oranında kesin maluliyete uğradığı tartışmalı değildir. Olayda uyuşmazlık konusu olan davacının % 42 kesin maluliyetini tesbit eden 3.12.1993 tarihli Adli Tıp Kurumu raporundan sonra dava tarihine kadar geçen sürede % 42 maluliyetinin artış gösterip göstermediği noktasında toplanmaktadır. Davanın yasal dayanağını oluşturan 506 sayılı Kanunun 109. maddesinde maluliyet oranının tesbitinde uygulanacak yöntem belirlenmiştir. Maluliyetin artışına ilişkin davacı İddiası daha önce kesin hükme bağlanmayan ve ni bir olgu olduğuna göre bu iddianın da 506 sayılı Yasanın 109. maddesinin öngördüğü prosedür doğrultusunda ele alınması gerektiği tartışmasızdır. Mahkemece yapılacak iş; bu dava ile iddia ettiği maluliyet artışının tesbiti yönünden davacının kurumun sağlık tesislerine şevki sağlanarak maluliyetinin son durumunu gösterir rapor alınmalı itiraz halinde sigortalının eski raporları ile birlikte SSK Yüksek Sağlık Kurulunca incelenip değerlendirilmeli bu rapora da itiraz halinde Adli Tıp Kurumu ile ilgili İhtisas Dairesi ve gerekirse genel kurulundan rapor alınmalıdır. Yargıtay İBBGK'nun 28.6.1976 tarih 1976/6 E.-4 K. Sayılı İçtihadı Birleştirme karar ile Hukuk Genel Kurulu'nun 8.3.1985 tarih 1995/10-94 E. 160 K. Sayılı ilamları da bu doğrultudadır. Öte yandan davaya konu olan maluliyetin artışına ilişkin iddia Sosyal Sigortalar Kurumunun da hak alanını ilgilendirdiğinden SSK da usulen davaya dahil edilmelidir. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın eksik inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Sonuç: Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), temyiz harcının istek halinde davalıya iadesine, 18.4.2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21.Hukuk Dairesi

Başkanlığı

Esas Karar

2003/10077 2003/9350

ÖZET

Asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı bu kanundan doğan yükümlülüklerden alt işveren ile birlikte sorumludur.

Y A R G I T A Y İ L A M I

Mahkemesi : A 7.İş Mahkemesi

Tarih : 30.4.2003

No : 1047-191

Davacı : Karaca

Davalı : 1-SSK Başkanlığı 2-T.M.O. Gen.Müd. 3-B. Ltd. Şti.

Davacı 14.8.1997 tarihinde geçirdiği kazanın iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalılar vekillerince temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

K A R A R

1- Mahkemece iş kazasının tesbitine karar verilmiş ise de davalı TMO'nin husumet itirazı konusunda yeterli araştırma ve inceleme yapılmadan sonuca gidilmiştir. 4857 sayılı İş Yasasının 2/6 maddesine göre bir işverenden işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde iş alan işveren alt işverendir. Asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı bu kanundan doğan yükümlülüklerden alt işveren ile birlikte sorumludur. Buna karşın bir işin bütünüyle devri durumunda veya anahtar teslimi ile ve ihale ile bütünüyle verilmesi durumunda işi devreden kişinin işverenlik sıfatı kalkacağından iş kazasının tesbitine ilişkin davada ve buna bağlı tazminat davasında sorumluluğu cihetine gidilemeyeceği ve dolayısıyla husumet yöneltilemeyeceği ortadadır.

Davalı TMO'nin işi anahtar teslimi ve ihale yolu ile davalı B Ltd. Şti.'ne verdiği ihale belgeleri ve sözleşme içeriğinden anlaşıldığından davalı TMO aleyhine hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

2-Davacı tarafından açılan tazminat davasında davacının işvereni olduğu anlaşılan alt-taşeron K .Ltd.Şti.'nin hak alanını da ilgilendiren davada davaya katılımının sağlanması gerekirken yazılı şekilde sadece üst-işverene husumet yöneltilerek sonuca gidilmesi de usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA,bozma nedenine göre diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına, temyiz harcının istek halinde ilgililere iadesine, 17.11.2003 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21. Hukuk Dairesi

2006/5863 E., 2006/9097 K.

İŞ KAZASI

ÖZET

506 SAYILI YASA'NIN 11/İ-A MADDESİNDE SİGORTALININ İŞYERİNDE BULUNDUĞU SIRADA MEYDANA GELEN VE SİGORTALİYİ BEDENCE VEYA RUHÇA ARIZAYA UĞRATAN OLAY, İŞ KAZASI OLARAK KABUL EDİLMİŞTİR. 506 SAYILI YASA'NIN 27 VE DEVAMI MADDELERİNE GÖRE İŞVEREN, İŞ KAZASINI EN GEÇ İKİ GÜN İÇİNDE SOSYAL SİGORTALAR KURUMU 'NA BİLDİRMEKLE YÜKÜMLÜDÜR. HABER VERME KAĞIDINDA BİLDİRİLEN OLAYIN İŞ KAZASI SAYILIP SAYILMAYACAĞI HAKKINDA GEREKİRSE KURUM 'CA SORUŞTURMA YAPILABİLİR VE VARILAN SONUÇ EN GEÇ ÜÇ AY İÇİNDE İLGİLİLERE YAZI İLE BİLDİRİLİR. İLGİLİLERCE YETKİLİ MAHKEMEYE BAŞVURULARAK KURUM KARARINA İTİRAZ EDİLEBİLİR. İTİRAZ HALİNDE KURUM KARARI, ANCAK MAHKEME KARARININ KESİNLEŞMESİ İLE KESİN HALE GELİR. DİĞER TARAFTAN SOSYAL SİGORTALAR KURUMU TARAFINDAN KARŞILANMAYAN ZARARIN ÖDETİLMESİNE İLİŞKİN DAVALARDA, ÖNCELİKLE ZARARLANDIRICI SİGORTA OLAYININ İŞ KAZASI NİTELİĞİNDE OLUP OLMADIĞININ TESPİT EDİLMESİ, HAKSIZ ZENGİNLEŞMEYİ VE MÜKERRER ÖDEMİYİ ÖNLEMELİK İÇİN KURUM TARAFINDAN SİGORTALIYA BAĞLANAN GELİRİN PEŞİN SERMAYE DEĞERİNİN DE BELİRLENEN TAZMİNATTAN DÜŞÜLMESİ GEREKİR.

İçtihat Metni

Davacı, iş kazası sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme ilâmında belirtildiği şekilde, isteğin kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hâkimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

Dava, işyerinde işvereni tarafından darp edilen sigortalının işitme kaybına uğraması sonucu oluşan maddi ve manevi zararının giderilmesi istemine ilişkindir. Mahkemece istemin kısmen kabulüne karar verilmiştir. Dosyadaki bilgi ve belgelerden davacı işçinin davalıya ait işyerinde çalışırken 08.04.2001 gününde işveren tarafından dövüldüğü, Kadıköy Adli Tıp Kurumu Şube Müdürlüğünce verilen 09.04.2001 tarihli rapordan sağ kulakta 40 db, sol kulakta 43 db iletim tipi işitme kaybı mevcut olduğu, onbeş gün mutad işgaline engel olacak şekilde yaralandığı, açılan kamu davası sonucunda davalının 765 sayılı TCK'nın 456/1. maddesi ile cezalandırılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. 506 sayılı Yasa'nın 11/I-a maddesinde sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelen ve sigortalıyı bedence veya ruhça arızaya uğratan olay iş kazası olarak kabul edilmiştir. 506 sayılı Yasa'nın 27. ve takip eden maddelerinde işverenin iş kazasını en geç iki gün içinde Sosyal Sigortalar Kurumu'na bildirmekle yükümlü olduğu, haber verme kağıdındaki bildirilen olayın iş kazası sayılıp sayılmayacağı hakkında gerekirse Kurum'ca soruşturma yapılabileceği ve varılan sonucun en geç üç ay içinde ilgililere yazı ile bildirileceği, ilgililerce yetkili mahkemeye başvurularak Kurum kararına itiraz olunabileceği, itiraz halinde Kurum kararının ancak mahkeme kararının kesinleşmesi ile kesin hale geleceği bildirilmiştir. Öte yandan Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından karşılanmayan zararın ödetilmesine ilişkin davalarda (tazminat davaları) öncelikle zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası niteliğinde olup olmadığı, haksız zenginleşmeyi ve mükerrer ödemeyi önlemek için Kurum tarafından sigortalıya bağlanan gelirin peşin sermaye değerinin belirlenen tazminattan düşülmesi gerektiği Yargıtay'ın oturmuş ve yerleşmiş görüşlerindendir. Somut olayda Sosyal Sigortalar Kurumu'nun olaydan haberdar edilmediği anlaşılmaktadır. Yapılacak iş; davacıya olayın iş kazası sayılması ve meslekte kazanma gücü kaybı oranının saptanması ile buna bağlı olarak Kurum'ca gelir bağlanması için Sosyal Sigortalar Kurumu'na müracaatta bulunması, giderek Sosyal Sigortalar Kurumu ve işvereni

hasım göstermek suretiyle tespit davası ağması için önel verilmek ve verilen önelin sonucuna göre karar vermektir. Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

Sonuç: Temyiz olunan hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle (BOZULMASINA), bozma nedenine göre davacının diğer temyiz itirazlarının incelenmesine şimdilik yer olmadığına, temyiz harcının temyiz edene iadesine, 28.09.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21.Hukuk Dairesi

Başkanlığı

Esas Karar

2004/529 2004/3259

ÖZET

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506/109 maddesinin prosedürüne göre S.S.Kurumu Sağlık Kurullarınca verilen raporlara itiraz halinde sorunun S.S.Yüksek Sağlık kurumuna intikali zorunludur. Ancak bu kuruldan verilen raporlara karşı herhangi bir itiraz olduğunda mahkeme Adli Tıp Merci veya Tıp Fakültesi konseylerinden rapor alarak sonucu gidilir.

Y A R G I T A Y İ L A M I

Davacı, meslek hastalığına girdiği tarihin 24.9.1996 olduğunun ve bu tarihten itibaren gelir bağlanması gerektiğinin tesbitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme ilamında belirtildiği şekilde, isteğın kısmen kabulüne karar vermiştir.

Hükmün taraf vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine temyiz isteğının süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işın gereği düşünöldü ve aşğıdaki karar tesbit edildi.

K A R A R

Dava meslek hastalığı sonucu oluşın maluliyetin tesbiti ile 14.11.1996 tarihinden itibaren gelir bağlanması istemine ilişkindir.

Mahkemece Ankara Üniversitesi Dahili Tıp Bölümü Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığı raporuna göre dava kabul edilmişse de bu sonuç usul ve yasaya aykırıdır.

Davanın yasal dayanağını oluşturan 506/109 maddesinin prosedürüne göre S.S.Kurumu Sağlık Kurullarınca verilen raporlara itiraz halinde sorunun S.S.Yüksek Sağlık kurumuna intikali zorunludur. Ancak bu kuruldan verilen raporlara karşı herhangi bir itiraz olduğunda mahkeme Adli Tıp Merci veya

Tıp Fakültesi konseylerinden rapor olarak sonucu gidilir. Mahkemenin yasal prosedürü işletmemesi ve doğrudan yasanın öngörmediği biçimde alınan bu rapora itibar etmesi usul ve yasaya aykırıdır.

O halde, tarafların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacı ile davalı işverene iadesine, 5.4.2004 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

21. Hukuk Dairesi Başkanlığı

Esas Karar

1996/2674 1996/2738

Y A R G I T A Y İ L A M I

Davacılar, murisleri meydana gelen kazanın bir iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin reddine karar vermiştir.

Hükmün, davacı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Filiz Ekizoğlu tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

KARAR

Dava, zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması gerektiğinin saptanması istemine ilişkindir. Zararlandırıcı sigorta olayının, sigortalının işveren tarafından belirlenen yerde, servis aracını beklerken olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, sigortalının işe gitmek için işveren tarafından belirlenen durakta servis aracını beklerken üçüncü şahsa ait aracın çarpması sonucu oluşan zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kanununun bu davanın yasal dayanağını oluşturan 11-(A) (e) maddesine göre; sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmesi sırasında bedence ve ruhça arızaya uğratan olay iş kazasıdır. Somut olayda, sigortalı servis aracına binmek üzere işveren tarafından belirlenen yerde beklediği sırada ruhça arızaya maruz kaldığı açıktır. Hal böyle olunca ve özellikle zararlandırıcı sigorta olayının, yukarıda sözü geçen maddenin (e) bendinde vurgulandığı üzere sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülmesi sırasında, başka bir anlatımla, servis aracına binmek üzere işveren tarafından belirlenen yerde beklediği sırada oluştuğuna göre, sigorta olayının iş kazası sayılması gerektiği hukuksal gerçeği ortadadır. Zira, (e) bendinde "götürülmesi sırasında" sözcüklerinin sigortalıların işveren tarafından belirlenen yerde servis aracına binmek üzere toplu olarak bulundukları hazırlık dönemini de kapsadığı söz götürmez. Öte yandan, "götürme sırasında" sözcüklerinin salt-servis

aracında geçen süreyi değil, servis aracına binmeden önceki süreyi de kapsadığı biçiminde yorumlamak, sosyal güvenlik hukukunun ilkelerine de uygun düşeceği tartışmasızdır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın davanın kabulüne karar vermek gerekirken yazılı şekilde reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde davacının bu yönü amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ:Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine 14.5.1996 gününde oybirliği ile karar verildi

-----
T. C. YARGITAY

21. Hukuk Dairesi Başkanlığı

Esas Karar

1997/7353 1997/7596

Y A R G I T A Y İ L A M I

Davacı, geçirdiği kazanın iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde, isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün, davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hakimi Demet Kurtuluş tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

K A R A R

Dava, zararlandırıcı sigorta olayının; iş kazası sayılması gerektiğinin tesbiti istemine ilişkindir. Bu yönüyle davanın yasal dayanağı belirgin olarak 506 sayılı yasanın 11/A maddesidir. Anılan maddeye göre, işkazası, a) sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, b) işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla, c) sigortalının, işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, d) sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında sigortalıyı hemen veya bedence veya ruhça arızaya uğratan olaylardır. Zararlandırıcı sigorta olayının, işkazası sayılması için, 1) sigorta olayına maruz kalan kişinin, Sosyal Sigortalar Kanununun 2. madde anlamında sigortalı olması, 2) sigorta olayının, maddede sayılı sınırlı olarak belirtilen hal ve durumlardan birinde meydana gelmesi koşuldur. Başka bir anlatımla, sigorta olayının, iş kazası sayılabilmesi için iki koşulun birlikte gerçekleşmesi zorunludur.

Somut olayda ve özellikle 6.1.1992 gün 192 sayılı müfettiş tutanağında, davacının sigortalı olmadığı, işyerine arkadaşını ziyaret amacıyla geldiği sırada olayın meydana geldiği saptanmıştır. Öte yandan 506 sayılı yasanın 130/2. maddesine göre, sigorta müfettişleri tarafından tutulan tutanaklar aksi sabit

oluncaya kadar muteberdir. Yargılamada dinlenen tanık beyanları tutanağın aksini kanıtlar nitelikte olmadığı açıktır.

Yapılacak iş; davacının işyerinde sigortalı olarak çalışırken sigorta olayına maruz kalıp kalmadığı yönünden, davanın niteliği gözönünde tutularak, işverenin bordrolarına geçmiş kimseler veya aynı çevrede benzer işi yapan başka işverenlerin kayıtlarına geçmiş kişiler saptanarak anılan kişilerin bilgilerine başvurmak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın eksik inceleme sonucu yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde davalının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ:Hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, 20.11.1997 gününde oybirliğiyle karar verildi.

T. C. YARGITAY

ONUNCU HUKUK DAİRESİ

27.06.1983

3344/3491

ÖZET

İşyerine ait kreş SSK 5/II gereğince işyerinden sayılan yerlerden olduğu için iş bitiminde çocuğunu almak üzere oraya gitmekte olan sigortalı anaya motorlu araç çarpması ve onu yaralaması olayı SSK 11/A,a çevresinde iş kazası sayılmalıdır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

09.04.1984

1866/1976

ÖZET

Sigortalının gönderilmiş bulunduğu yere giderken ölüm olayının meydana gelmiş bulunması yönü kesinlikle belli olmayıp şüpheli kalmaktaysa sigortalı yararına değerlendirme ilkesi gereğince ağır basan olasılık olarak sigortalının görevle gönderildiği yere giderken kazaya uğradığının ve dolayısıyla de olayın işkazası niteliğini taşıdığının (m.11/A,c)kabulü gerekir.

T. C. YARGITAY

DÖRDÜNCÜ HUKUK DAİRESİ

04.01.1973

9706/52

ÖZET

Bir işyerinde çalışan sigortalı işçinin işyeri dışında da olsa iş sözleşmesi uyarınca üzerine aldığı hizmet borcunu yerine getirirken yaralanması ve bu zararlı sonucun bir üçüncü kişi tarafından meydana getirilmiş olması dahi işkazasıdır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

02.06.1983

2601/3002

ÖZET

Sigorta olayının sigortalının görev ile başka yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanda meydana gelmesi işkazası sayılmaktadır. Sigortalı işçinin işveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla işyerinden uzaklaştığında boş zamanlarını normal bir yaşantı içerisinde değerlendirmesi doğaldır. Bu yönden sigortalı işçinin boş zamanlarını sinemaya, kahveye, eğlence yerine giderek değerlendirmesi mümkündür. Bunun gibi akşam yemeğini de sahildeki bir lokantada yemesi doğal hakkıdır. Bu bakımdan sigortalıyı görevle ayrıldığı işyerinden aynı işyerine dönünceye kadar normal yaşantı içerisinde kalmak koşuluyla boş zamanlar da dahil olmak üzere tüm risklere karşı sigortalı saymak sosyal sigorta hukukunun ilkelerine uygun düşeceği söz götürmez.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

03.11.1983

5263/5446

ÖZET

Belediye işçisi olan sigortalının gene belediyeye ait lakin şehir içinde yolcu taşıma işinde kullanılan otobüsle işbaşı yapmak üzere işyerine gitmekte iken kimliği bilinmeyen kişilerce otobüsün taranması sonucu ölümü olayı İK 62 ve SSK 5. Maddelerinin geniş yorumuyla işkazası olarak nitelendirilmelidir.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

19.10.1981

4721/5303

ÖZET

Sigortalının diğer sigortalılarla birlikte topluca götürüldüğü sırada kazanın olmasına,aracın işverene ait olup işverenin,işçilerini,işyerinden ikamet ettikleri yere kadar götürme yükümünün bulunmasına ; 506 sayılı Yasanın 11. Maddesinin (A) bendinin (e) fıkrasındaki sigortalıları götüren aracın “işverence sağlanması” sözcüklerinin ise 1475 sayılı İş Yasasının 62/e bendine göre iş süresinden sayılan hallere paralellik kurulması için ,işverenin taşıma yükümlülüğünü belirlemek amacıyla ve taşıtın işverence sağlanacağı , işçinin böyle bir yükümü olmadığını vurgulamak anlamında kullanılmasına ;işyerinde yeterli sayıda servis aracı olmamasından dolayı sigortalının da bindiği aracın gerektiğinde servis aracı olarak da kullanıldığının anlaşılması nedeniyle ,işverence sağlanan taşıt kavramına girmesine;işverenin düzenlemelerine aykırı bir durum sözkonusu olduğunda ,bunun kazanın niteliğini değiştirmeyip yalnızca taraflara yüklenecek kusur yönüne etkili olabileceğine ;öte yandan SSK 5/2 VE İK 1 de belirtildiği gibi taşıt araçlarının işyerinden sayılması karşısında olayın bu yönüyle sigortalının işyerinde bulunduğu sırada kazaya uğraması şeklinde oluşmasına göre olayın işkazası olduğu yönündeki kararın onanmasına .....

T. C. YARGITAY

DOKUZUNCU HUKUK DAİRESİ

08.10.1971

7035/21158

ÖZET

İşverenin işçilerini işyerine getirip götürmek için sağladığı araçtan sigortalının işyeri kapısı önünde indikten sonra ölmesi olayı işkazasıdır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

18.06.1975

5919/3864

ÖZET

Kamyonla,işçilerin bir işyerinden diğer işyerine götürülmeleri sırasında vasıta çamurluğunda olan sigortalının uçan şapkasını almak için atladığında vuku bulan ölüm olayı SSK 11/A gereğince işkzasıdır.

T. C. YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

10.06.1983

328/652

ÖZET

İki saat(süt) emzirme izni verilen sigortalı ,bu izin süresi içerisinde işyerine gelmek üzere yolda karşıdan karşıya geçerken davalının kullandığı taşıtın çarpması sonucu vefat etmiştir.İK 62 ye göre “emzikli kadın işçilerin çocuklarına süt vermek için ayrılan süreler “ iş süresinden sayılır.ve iş süresinden sayılan zaman içerisinde işyerine gelirken uğranılan kaza da işkzasıdır.Nitekim SSK11/A-d maddesi de “emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda meydana gelen sigorta olayının işkzasası sayılacağını belirtmiş bulunmaktadır.Her iki yasa hükmünün insani düşüncelerle kabul edilmiş sosyal içerikli işçileri koruyan ve aslında çalışma yok iken varsayan farazi çalışmayı öngören kurallar olduğu ortadadır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

10.05.1983

2118/2485

ÖZET

Sigortalı , bekçilik görevini yapmakta iken attan düşmüş ve beyin kanaması sonucu sonradan da olsa ölmüşse olayın işkzasası olduğu anılan (SSK11'in) açık hükmü gereğidir.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

10.05.1983

2308/2482

ÖZET

Gerçi 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 11. Maddesinin A/a bendinde “sigortalının işyerinde bulunduğu sırada “ meydana gelen ve sigortalıyı arızaya uğratan olayın işkzası bulunduğu yönü belirgin bir biçimde öngörülmüştür.Şu var ki bu ”işyerinde bulunma” olgusunun rıza ile ve hizmet akdinin öngördüğü edimi yerine getirme amacıyla işyerinde bulunma işyerinde bulunma anlamını taşıdığı yönü açıktır. Yoksa bu olayda olduğu gibi –böyle bir amacı ve rızayı içermesi sözkonusu olmayacak biçimde-işyerinin tatil zamanında,rıza dışında ve salt orada içki içmek amacıyla işyerine girilmesi ve bu sırada olayın meydana gelmiş bulunması işkzası kapsamı dışındadır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

04.02.1980

6407/624

ÖZET

Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada davalı tarafından öldürülmüş bulunduğu olayda tartışmasızdır.Öte yandan SSK11/A’ya göre sigortalının işyerinde bulunduğu sırada onu bedence arızaya uğratan olaylar dahi işkzasıdır.Anılan hüküm tanımlayıcı hüküm niteliğindedir, ve bir konude tanımlayıcı hüküm olunca ,tanımlamada o hükmün gözönünde tutulmasına yasal ve hukuksal zorunluluk vardır.Daha açık bir anlatımla,nasıl,bu hükmün dışında bir olayı ,bu hükmün belirlediği tanıma uymamasına rağmen başka bir görüş ve esastan hareketle, işkzası saymak mümkün değilse,bu tanımın belirlediği çevreye giren bir olayı da, aynı şekilde işkzası olarak tanımlamamak mümkün değildir.Bu konuda ,mahkemece, olayı yanlış tanımlayan hükümlere de kesin yarı çevresinde bağlayıcı güç ve nitelik tanınamaz.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

04.06.1974

3244/3890

ÖZET

Sigortalının işyerinde tetanos mikrobu alması sonucu ölümü olayı işkazasıdır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

10.12.1976

4160/4830

ÖZET

İşyerinde tartışma sonucu kalp durmasından ötürü ölüm olayı işkazasıdır.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

19.10.1981

4718/5302

ÖZET

Zararı işverence giderildiğinden dolayı sigorta olayı oluşmayan, ya da hak düşürücü süre nedeniyle sigorta hakkı düşen sigortalının 506 sayılı Yasanın 11. Maddesi çevresinde, olayın işkazası sayılmasını tespit ettirmek istemesinde hukuki bir yararı söz konusu olamaz.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

29.03.1979

8413/2759

ÖZET

(.....İşkazasından sözedebilmek için sigorta olayının SSK11/A da öngörülmüş) beş fıkradan yalnızca birine girmesi yeterli ve zorunludur. Sigortalının işyerinde iken, kendisini hemen veya sonradan beden veya ruhça arızaya uğratan bir olay başkaca hiçbir koşul aranmaksızın SSK açısından işkazasıdır. Bir

olayın işkzası sayılabilmesi için işin yürütümü ile ilgili ya da dış etkenlerle oluşmuş veya aniden olmasında bir zorunluluk olmayacağı ,böyle bir sınırlamanın yasaca öngörülmediği için benimsenemeyeceği de tartışmasızdır.Buna göre sigortalının işyerinde intihar etmesi hali işkzasıdır.

T. C. YARGITAY

DOKUZUNCU HUKUK DAİRESİ

04.05.1970

2909/4545

ÖZET

Şayet sigortalının güneş çarpması sonucu fenalaşmasıyla kaldırıldığı otelde kalp krizinden ölmesi olayı arasında “uygun neden-sonuç “bağı varsa, ölüm olayı işkzası sayılmalıdır.

T. C. YARGITAY

ONUNCU HUKUK DAİRESİ

26.01.1984

361/294

ÖZET

Sigortalıda saptanmış olupta SSİT’nde (hastalıklar listesinde) yer almayan hastalığın meslek hastalığı sayılıp sayılmayacağı konusunda yetkili mercii SSK 11/son gereğince hasren Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kuruludur.Bu esas buyurucu hüküm niteliğindedir ve bundan ötürü örneğin devlet hastanesince bu konuda verilmiş rapora geçerlilik tanınmaz.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

25.02.1977

8006/1368

ÖZET

Kalp yetmezliğinden ölüm işkzasından sayılamaz.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

19.11.1976

5763/7910

ÖZET

Deri balyalarını kaldırma ile beyin kanaması arasında uygun neden-sonuç bağı varsa diğer deyişle bu balyaların kaldırılması sırasında sarfedilen fazla efor ölümü meydana getirmiş ise olayda "harici etken" unsurunun gerçekleştiğini kabul etmek ve olayı işkazaı saymak gerekir.

T. C. YARGITAY

Onuncu Hukuk Dairesi

02.06.1975

105/638

ÖZET

İşyerinde torna tezgahının devrilme tehlikesi sonucu sigortalının şok geçirmesi olayı işkazaı sayılabilir.

T. C. YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

25.05.1983

1157/564

ÖZET

Davacı,davalıya ait işyerinde sigortasız olarak 450 TL ücretle çalışmakta iken geçirmiş olduğu işkazaı sonucu ölen miras bırakanı için ölüm olayından sonra işverence düzenlenen bordrolarda,ücretinin gerçeğe uygun olmayarak düşük gösterilmiş olması nedeniyle,SSK tarafından bağlanacak gelir yönünden zarara uğrayacağını ileri sürmek suretiyle müteveffanın,davalıya ait işyerinde net 450 TL ücretle çalıştığının tespitiine karar verilmesini istemiş;davalı ise,davacının eşinin asgari ücretle çalıştığını savunmuştur.

Mahkemece özel dairesinin bozma kararına karşı “müteveffanın hak sahiplerine ve bu arada davacı eşine,SSK tarafından bağlanacak gelirin doğru belirlenebilmesi açısından,gerçek ücretin saptanmasında davacının hukuki yararının bulunduğu,olayda tespit davasının koşullarının mevcut bulunduğu” gerekçesiyle direnilmiştir. Gerçekten de iddianın ileri sürülüş biçimine ve özellikle,davalı işverenin ücrete ilişkin iddiaya karşı çıkmış olmasına göre, müteveffanın gerçek ücretinin dava yoluyla saptanmasında davacının hukuki yararının bulunduğu kuşkusuzdur.Çünkü hak sahibi olarak,SSK ca bağlanacak gelirin doğru olarak belirlenmesi,müteveffanın gerçek ücretinin tespiti ile mümkündür. Şimdiden bir eda davasının açılması da sözkonusu olamayacağından, somut olayda tespit davasının açılabilmesinin koşulları tümüyle gerçekleşmiştir.

Bu dosya www.isvesosyalguvenlik.com'dan indirilmiştir.